

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No1
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINIG MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 127 sahifa.
2026-yil yanvar*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjajevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukaramova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

EKSPORT VA IMPORT OPERATSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH: TAHLIL VA AUDIT	10
Urinboev Bexruz Zoir o'g'li, Misirov Asliddin Mamasobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA YASHIL INNOVATSIYALARNING ROLI	15
Jabborov Muhammad Sanjarovich, Djurayeva Dilnoza Davron qizi, Song Jichung	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH OMILLARI VA MAKROIQTISODIY TA'SIRI.....	21
Xoliqulova Ra'no Sherali qizi, Berdiyev Nazirjon Abduvoseyevich	
КУЛЬТУРНЫЙ ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА	25
Ахтамов Огабек Улугбек угли, Фахритдинов Амриддин Фазлитдинович, Саидмуродов Жонибек Жахонгирович, Саттарова Зухра Илхомовна	
DAVLATNING YASHIL INVESTITSIYALAR ORQALI IQTISODIYOTNI TARTIBGA SOLISH SIYOSATI.....	31
Sharipboyev Hasanboy Marks o'g'li, Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI O'SISHIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING STRATEGIK O'RNI: PREZIDENT MUHOJIRATNOMASI ASOSIDA ILMIY TAHLIL	35
Ma'rupov Zahiriddin Feruzovich, Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDAGI BIZNES-SUBYEKTLARINI BAHOLASH: ESG MEZONLARI ASOSIDA BARQARORLIK INDEKSINI ISHLAB CHIQISH VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	39
Po'latov Orzubek Fazliddin o'g'li, Haqnazarova Yulduz Juraqulovna	
ФИНАНСОВЫЕ ИНСТИТУТЫ КАК ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	43
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
AKSIZ SOLIG'I TUSHUMLARINING O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BUDJET DAROMADLARIDAGI ULUSHI: 2020–2024-YILLAR BO'YICHA IQTISODIY TAHLILI	49
Karimov Diyorbek, Abdurashidov Abdusamad	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONLARINING SOLIQ TUSHUMLARI VA FUQAROLARNING SOLIQ INTIZOMIGA TA'SIRI	55
Maxkamova Dildora Shavkat qizi, Ergashev Shavkat Maxkamovich	
ИНТЕГРАЦИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ В МАРКЕТИНГОВЫЕ КОММУНИКАЦИИ КОМПАНИЙ.....	59
Рахимжонов Аброр Марифжанович, Кахрамонов Хуршид Шухратович	
BOZOR IQTISODIYOTIDA UMUMIY TALAB VA UMUMIY TAKLIF	66
O'ktamova Shaxruza Abror qizi, Norboyev Odil Abrayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IJTIMOY TARMOQLAR ORQALI MARKETINGNI RIVOJLANTIRISH USULLARI (O'ZBEKISTONDAGI YIRIK BRENDLAR MISOLIDA).....	70
Axmedova Robiya Rustamovna, Kadirova Sharafat Amonovna	
MINTAQANING INNOVATSION IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYASI	76
Rushana Taxirova, F.U.Umarov	
SAMARQAND VILOYATI UCHUN TURIZM MAHSULOTLARINI YARATISH	83
Alimardonova D.T., Tursunova G.R.	

BUXORO VILOYATINING MADANIY VA TARIXIY MEROSI ASOSIDA KREATIV TURIZM MAHSULOTLARINI YARATISH IMKONIYATLARI.....	91
Davronova G.O., Tursunova G.R.	
MAIN DIRECTIONS OF ECONOMIC AND SOCIAL EFFICIENCY IN SERVICE ENTERPRISES	96
Ilamonov Mehroj Akbar o'g'li, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	
KREDIT MEXANIZMINING ELEMENTLARI O'RTASIDAGI ALOQADORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI.....	102
Alimov Umid Xamid o'g'li, Umarov F. U.	
SURXONDARYO VILOYATIDA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINING AHAMIYATI.....	109
Mamanazarov Javohir Kamolovich, Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
XALQARO BANKLAR TOMONIDAN INVESTITSION LOYIHALARNI KREDITLASH MEXANIZMI VA UNING IQTISODIY TA'SIRI	115
Boltayeva O'g'iloy, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI VA UNING USLUBIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	119
Sharipova Mohinur, Uralova Sevara, Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASIDA RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK BARQARORLIK: ZAMONAVIY INTEGRATSIYA YO'NALISHLARI.....	123
A'zamova Feruza Abduholiq qizi, Kuldoshev Lazizjon Sharifovich	

KIRISH

Zamonaviy global iqtisodiyotda xizmatlar sohasi mamlakatlarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy tarmoqlardan biriga aylanib bormoqda. Xizmatlar ko'lamining kengayishi, mijozlar talabining ortishi hamda bozorning tezkor o'zgarishi ushbu yo'nalishda innovatsion yechimlarni joriy etishni talab etadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi xizmatlar sohasida yangi imkoniyatlar yaratib, operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish, xizmatlar sifati va tezligini oshirish hamda xarajatlarni optimallashtirish kabi ustunliklarni taqdim etmoqda.

Bunga parallel ravishda, ekologik muammolarning kuchayib borishi, global iqlim o'zgarishi, resurslar tanqisligi va chiqindilar hajmining ortishi korxonalar va tashkilotlarni ekologik barqarorlik tamoyillarini amaliyotga joriy etishga undamoqda.

So'nggi yillarda xizmatlar sektorida raqamlashtirish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik alohida tadqiqot yo'nalishiga aylandi. Raqamli transformatsiya ekologik ta'sirni kamaytirishning samarali vositasi sifatida namoyon bo'lib, energiya tejamkor tizimlar, raqamli boshqaruv platformalari, elektron hujjatlashtirish hamda aqlli monitoring tizimlari kabi texnologiyalar orqali korxonalar faoliyatining ekologik izini qisqartirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, "yashil" raqamlashtirish konsepsiyasi iqtisodiy samaradorlikni ekologik muvozanat bilan uyg'unlashtirishni maqsad qilgan ilg'or integratsiya modeli hisoblanadi.

Ushbu tadqiqot xizmatlar sohasida raqamlashtirish jarayonlari va ekologik barqarorlik tamoyillarining zamonaviy integratsiya yo'nalishlarini o'rganishga qaratilgan bo'lib, sohaga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish, faoliyat samaradorligini oshirish hamda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda raqamli texnologiyalarning o'rnini ilmiy asosda tahlil qiladi. Maqolada mavjud ilmiy yondashuvlar, amaliy tajribalar va innovatsion texnologik yechimlar asosida xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishi uchun muhim bo'lgan yo'nalishlar yoritib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmatlar sohasida raqamlashtirish va ekologik barqarorlikning integratsiyasi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar so'nggi yillarda sezilarli darajada kengaydi. Jahon amaliyotida raqamli texnologiyalarning xizmat ko'rsatish jarayonlariga tatbiq etilishi, bir tomondan, operatsion samaradorlikni oshirsa, ikkinchi tomondan, korxonalarining ekologik izini kamaytirishga xizmat qilishi yuzasidan ko'plab ilmiy ishlar olib borilgan. Tadqiqotchilar fikricha, xizmatlarni raqamlashtirish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi, balki resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilar hajmini qisqartirish, energiya iste'molini optimallashtirish hamda ekologik xavfsizlikni kuchaytirishning muhim mexanizmlaridan biri hisoblanadi.

Xorijiy olimlar tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarda "yashil raqamlashtirish" (green digitalization), "aqlli xizmatlar" (smart services) va "barqaror raqamli transformatsiya" (sustainable digital transformation) kabi konsepsiyalar keng qo'llanilib, ularning xizmatlar sektoriga ta'siri batafsil o'rganilgan. Jumladan, A. Porter va M. Kramer raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali korxonalarining ekologik samaradorligini oshirish bozor raqobatbardoshligini kuchaytirishini ta'kidlaydi. Shuningdek, Yevropa Ittifoqi Komissiyasining barqaror raqamli iqtisodiyot bo'yicha hisobotlarida xizmat ko'rsatish tarmoqlarida karbonat angidrid chiqindilarini 20–30% gacha kamaytirish imkonini beruvchi raqamli monitoring va boshqaruv tizimlari muhim o'rin tutishi qayd etiladi.

Milliy adabiyotlarda ham xizmatlar sohasini raqamlashtirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar izchil rivojlanib bormoqda. O'zbekiston olimlari tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlarda elektron xizmatlar tizimini joriy etish, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, raqamli infratuzilmani takomillashtirish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlash masalalari alohida o'rganilgan. Shu bilan birga, "raqamli iqtisodiyot", "yashil iqtisodiyot" va "aqlli boshqaruv tizimlari" tushunchalarini xizmatlar sektoriga integratsiya qilish bo'yicha ilmiy qarashlar shakllanmoqda.

Jahon banki, BMTning Atrof-muhit dasturi (UNEP), OECD va boshqa xalqaro tashkilotlar hisobotlarida ta'kidlanishicha, xizmatlar sohasida raqamlashtirish ekologik barqarorlikning global maqsadlariga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, aqlli energiya tizimlari, raqamli audit, bulut texnologiyalari, elektron hujjatlashtirish hamda masofaviy xizmatlar xizmat ko'rsatish tarmoqlarida ekologik yuklamani kamaytirishga xizmat qilishi ko'rsatib o'tiladi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sohasida raqamlashtirish va ekologik barqarorlikning integratsiyasi nafaqat texnologik, balki ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ham ega. Shu sababli mazkur yo'nalish bo'yicha kompleks yondashuvni shakllantirish, ilmiy asoslangan strategiyalar hamda innovatsion texnologik yechimlarni ishlab chiqish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

bo'yicha bilim va malakaning cheklanganligi, kichik xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish xarajatlarining yuqoriligi hamda "yashil texnologiyalar"ni qo'llash bo'yicha rag'batlantirish mexanizmlarining yetarli emasligi integratsiya jarayonini sekinlashtiruvchi omillar sifatida baholandi. Ushbu holatlar barqaror rivojlanish ko'rsatkichlariga erishishni murakkablashtiradi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari integratsiya jarayonining keng istiqbollarga ega ekanini ko'rsatdi. Raqamlashtirish ekologik boshqaruvni avtomatlashtirish, energiya iste'molini real vaqt rejimida nazorat qilish, chiqindilarni kamaytirish hamda xizmatlar samaradorligini oshirish orqali xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlash imkonini beradi. Xususan, "yashil raqamli xizmatlar" bozorining kengayib borayotgani, ekologik ahamiyatga ega raqamli innovatsiyalarning jadal rivojlanishi va mijozlar orasida ekologik mas'uliyatli xizmatlarga bo'lgan talabning ortib borishi xizmatlar sektorida raqamli transformatsiya va ekologik samaradorlik o'rtasidagi integratsiyani yangi bosqichga olib chiqish uchun muhim shart-sharoitlar yaratmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xizmatlar sohasida raqamlashtirish va ekologik barqarorlik tamoyillarining integratsiyasi zamonaviy iqtisodiyotda strategik ahamiyatga ega bo'lib, korxonalarining raqobatbardoshligi, resurs tejamkorligi hamda ekologik xavfsizligini ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish xizmatlar sifatini oshirish, operatsion jarayonlarni optimallashtirish, chiqindilar hajmini kamaytirish va energiya resurslaridan oqilona foydalanish imkonini yaratadi. Xususan, elektron xizmatlar, aqlli monitoring tizimlari, IoT qurilmalari va bulut texnologiyalari ekologik boshqaruv samaradorligini oshirib, korxonalar faoliyatining ekologik izini sezilarli darajada qisqartirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi natijalarga asoslanib, xizmatlar sohasida raqamlashtirish va ekologik barqarorlik integratsiyasini kuchaytirish uchun quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi.

1. Raqamli infratuzilmani rivojlantirish. Xizmatlar sektorida barqaror raqamli transformatsiyani ta'minlash uchun yuqori tezlikdagi internet, bulut platformalari, data-markazlar hamda aqlli texnologiyalarga asoslangan infratuzilmani yanada kengaytirish zarur. Bu xizmat ko'rsatish jarayonlarining avtomatlashtirilishi va ekologik boshqaruv tizimlarining uzluksiz ishlashiga xizmat qiladi.

2. "Yashil texnologiyalar"ni keng joriy etish. Xizmat ko'rsatuvchi korxonalar energiya tejamkor uskunalar, aqlli sensorlar, raqamli monitoring tizimlari va ekologik xavfsizlik standartlariga asoslangan texnologiyalarni bosqichma-bosqich tatbiq etishlari lozim. Bu resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

3. Ekologik boshqaruv tizimlarini raqamlashtirish. Korxonalarda ekologik audit, chiqindilarni boshqarish, energiya iste'molini kuzatish hamda ekologik xavf omillarini tahlil qilish jarayonlarini to'liq raqamlashtirish tavsiya etiladi. Real vaqt rejimidagi monitoring ekologik ko'rsatkichlarni nazorat qilish imkoniyatini oshiradi.

4. Mutaxassislar malakasini oshirish. Raqamli va ekologik texnologiyalarni qo'llash bo'yicha mutaxassislar uchun doimiy o'quv dasturlarini tashkil etish zarur. Xizmatlar sohasida faoliyat yurituvchi xodimlarning raqamli savodxonligi va ekologik mas'uliyati integratsiya jarayonining muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

5. Kichik biznes uchun subsidiya va imtiyozlar. Kichik xizmat ko'rsatish korxonalarida "yashil raqamlashtirish" jarayonini qo'llab-quvvatlash maqsadida davlat tomonidan moliyaviy imtiyozlar, grantlar, subsidiyalar va soliq yengilliklarini joriy etish zarur. Bu sektorning ekologik transformatsiyasini tezlashtiradi.

6. Ekologik mas'uliyatli xizmatlarga bo'lgan talabni oshirish. Aholi orasida ekologik madaniyatni yuksaltirish, ekologik toza va raqamlashtirilgan xizmatlarga ustuvorlik berishni targ'ib qilish xizmatlar sohasida yashil transformatsiyaning ommalashuviga xizmat qiladi.

Shunday qilib, raqamli texnologiyalar va ekologik barqarorlikning uzviy integratsiyasi xizmatlar sohasining yangi rivojlanish bosqichini belgilab, iqtisodiy samaradorlik bilan ekologik xavfsizlikni muvofiqlashtiruvchi barqaror modelni shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- Porter, M., & Kramer, M. (2019). Creating Shared Value through Digital and Sustainable Innovation. Harvard Business Review.
- European Commission. (2023). Digital Economy and Green Transformation Report. Brussels.
- UNEP (United Nations Environment Programme). (2022). Green Digital Transformation for Sustainable Development.
- OECD. (2021). Digitalisation and Environmental Sustainability in Service Sectors. OECD Publishing.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2020). "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi.
- Karimov, U., & Sattorov, A. (2022). Raqamli iqtisodiyot va xizmatlar sektorini transformatsiya qilish masalalari. Toshkent: Iqtisodiyot va ta'lim nashriyoti.
- Tursunova, M., & Eshqulov, D. (2021). Yashil iqtisodiyot asoslari va ekologik boshqaruv. Toshkent: Fan va texnologiya.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

1-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Ei.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>